GVIDONIS A' BAIISO
ARCHIDIACONI BONONIENSIS
Iuris Vtriuſque Peritiſsimi
ROSARIVM
SEV IN DECRETORVM VOLVMEN
Commentaria;

NICOLAI SVPERANTII, PATRICII VENETI,
Iuriſconſ. & Equitis Hieroſolymitani, ac etiam Petri Albignani
Tretij Iuriſconſ. Adnotationibus illuſtrata.

Cum ſummarijs & Indice rerum ac verborum, notatu dignorum, locupletiſsimo;

Hac poſtrema editione ſummo ſtudio ac diligentia à multis & varijs erroribus repurgata.

VENETIIS, APVD IVNTAS
M D LXXVII.

COLL. SOC. IESV SALM. EX DONO REGVM

LECTORI.

EN TIBI, humaniſsime Lector, Guidonis à Baijſo, Archidiaconi Bononienſis, vtriuſque Iuris peritiſsimi, ROSARIVM, id eſt in Decretorum volumen Commentarios, denuò typis excuſum exhibemus. In quo quidem corrigendo quanta vſi ſimus induſtria, quantamq́ue præſtiterimus diligentiam, tuo ęſtimandum iudicio relinquimus: nã facile id cæterorum comparatione, qui antea in varijs typographijs excuſi ſunt, deprehendere poteris; hoc nos fatebimur (pace aliorum) innumeros propè errores correctionis lima ſublatos, plurimos verſus repoſitos, quos in alijs deeſſe vidimus, an exemplarium vitio, an Correctorum inertia neſcimus. & in hoc exemplarium, eorundemq́ue antiquorum ope adiuti ſumus, ac illis noſter conatus plurimùm releuatus eſt. Itaque omnia ſuo loco poſita, nec ſenſus, nec verba obſcurabunt. quibus explicandis neceſſariò ob ea quæ deerant, Oedipo aliquo coniectore opus erat. Parem etiam conabimur afferre diligentiam in alijs Iuris Pontificij libris, quos (Deo annuente) diuulgare paramus, cum præſertim quam celerrimè tibi abſolutos Dominici à Sancto Geminiano in Decreta ipſa atque etiam in Decretales epiſtolas, præclaros Commentarios daturi ſimus. quorum quædam nondum impreſſa ad nos, ipſius manu (vt fertur) ſcripta deueniſſe te neſcire noluimus. His interim fruitor, &, à nobis maiora in dies expectando, operam hanc noſtram æqui boniq́ue conſulito. Vale, Amice Lector, & tuis ſtudijs noſtros labores ſoue. Kal. Iunij, anno M D L X X V I I.

GVIDONIS A` BAIISO,

ARCHIDIACONI BONONIENSIS.

V. I. CONSVL. PRAESTANTISSIMI.

In Primam Decretorum partem Commentaria, Roſarium nuncupata;

Nicolai Superantij Patritij Veneti, Iuriſconſ. & Equitis Hieroſolymitani, necnon & Petri Albignani Tretij doctiſsimorum hominum Adnotationibus illuſtrata fęliciter incipiunt.

REVERENDO IN CHRISTO PATRI SVO, DOMINO GERARDO DEI GRATIA EPISCOPO SABINENSI.

GVIDO DE BAIISO BONON.

Archidiaconus, ſuus Clericus & Capellanus, cum recommendatione ſui vtriuſq; hominis ſoſpitatem, ac animi ſui lætitiam; & debita correctione attendere præſens opus.

SVMMARIVM.

1 *Ratio omnis ſupernæ ſcientię, vel terrenæ creaturæ à Deo eſt, qui eſt earum caput & autor.*
2 *Scriptura et qui aliter intelligunt, quàm ſe habet veritas, vino inebriantur.*
3 *Senſum extraneum ex ſcripturis quærere non debemus.*
4 *Scientia omnis mundana falsò ſibi vendicat ſcientiæ principatum.*
5 *Licitum, aut adeo bonum nihil fit in hominum operibus, cui non poſsit aliqua pernicies irrogari.*
6 *Roſarium quare hæc Commentaria vocet Guido de Baiſio.*

IVxta Beatũ Ambro-
1 ſium, †Oĩs ratio ſupernæ ſciẽtię, vel
terrenæ creaturæ in eo eſt, q eſt earũ
caput & autor, vt 37. diſt. §. ſed ecõ-
tra. aliàs incipit, hinc etiam. Et vbi
idem caput deeſt, quod eſt fundũ &
lapis angularis, ibi nullũ boni ope-
2 ris ędificiũ ſuperędificari ᵃ poteſt, vt
dicit Gregor. j. q. j. cum Paulus. Ad
honorẽ ergo ſummæ Trinitatis, &
indiuiduæ vnitatis patris & filij, nec
nõ ſancti numinis, & Apoſtolorũ Principis protectoris mei,
& ad laudẽ & ad ſtabilitatem vniuerſalis eccleſiæ, ſpõſæ Chri-
ſti, quam Chriſtus Deus noſter, veræ fidei Rector, ſibi vni de-
ſponſatam & intactam virginem ſeruat, 97. diſt. eccleſiæ meæ,
b quę etiam irrigaẽ quatuor fluminibus paradiſi, ᵇ vt colligiẽ de
conſec. diſt. 4. eccleſia. necnon ad laudem & memoriã pater-
nitatis veſtrę, quam largitor cunctorum bonorũ multis inſi-
gniis prędotauit, eo q ipſam fecerit virtutũ operatione præ-
claram, humilitate põitam, euãgelizantem pacem, diſſenſio-
nes & rixas & ſcãdala recuſantem, vt de ipſa preſagiebat Hie-
ro. 93. diſt. diaconi ſunt. in princ. Ego, qui inter Iuris canonici
profeſſores me reputo minimum, & prorſus inſufficiẽtem ad
tanta onera ſupportãda: Confiſus tñ de melliflua largitate il-
lius, q dat omnibus affluenter, & nõ improperat, j. q. 2. q pio.
Qui dixit, Aperi os tuum, & ego adimplebo illud. Qui etiam
calculo ſumpto de altari forpice tãgit & mundat labia imper-
fecti, vt hiſtoricè recitatur 8. q. j. in ſcripturis. in fi. nõ auidita-
te laudis ꝯſequendæ, ſed charitate ſeminandæ veritatis, 32. q.
4. obijcitur. libenti humero onus grande ſubire procuraui
ad vtilitatem ſtudere volentium in aureo volumine Decreto-
rum, ad memoriam reducens, q nemo naſcatur ſibi ſoli, arg.
ad hoc, 8. q. j. ſcripturis, iuxta prin. Et ſicut plenè nouit veſtra
paternitas, gentium Doctor atteſtatur quoddam alloquens eos
in hæc verba: Nolo vos ignorare fratres, quia patres nri om-
nes ſub nube fuerunt, de ꝯſec. diſt. 4. nec quenquam, circa fin.
Sed vbi nox occurrit, igneam claritatem non opponere pcu-
rauerunt: multoties ignota per ignotius, & aliter q debebant
2 exponentes, cõtra id, quod dicit Hiero. †Quòd vino inebrian
tur, qui ſcripturas aliter intelligunt q ſe habet veritas, vt legiẽ
3 37. diſt. vino. † Et dixit beatus Clemens, q ex ſcripturis ᶜ non
c debemus quærere ſenſum extraneũ, ſed ex ipſis ſcripturis de-
bemus ſenſum capere veritatis. Ita eñ, q vbi quis vera didice-
rit, falſa & ſimulata declinet, vt ea. diſt. relatum. Ideo cũ maxi-
ᵃmo ſtudio & labore ipſorum noſtrorũ patrũ antiquorum, &
modernorũ reuoluens volumina, ſententias textuales, necnõ
gloſſarũ cõium declarationes, ſuppletiones, necnon nodoſas
difficultates elicere procuraui, vnicuiq; reddens quod ſuum
eſt, 12. q. 2. cũ deuotiſsimã fœminam. hęc ſigna Additionũ, &
Gloſſarũ in hoc opuſculo demõſtrabunt. Et ſi q gloſſellæ, ſeu
remiſsiones ſine certo ſigno cõperiantur, in eo qđ benedicẽt
oro, vt vra pñitas ſoli principio veritatis digneẽ aſcribere, qđ
linguas balbutientiũ facit diſertas, & p linguas infantiũ loqẽ
4 veritatẽ, vt 4. q. 3. in ſi. §. ſed obijciẽ. †Nã & oĩs mũdana ſciẽtia
falsò ſibi vẽdicat peritiæ principatũ, q ſolus venit de gratia
Trinitatis: ex cuius pudentia triũphamus, ſi qua vera & in-
fabilia pmulgamus. ad cuius laudẽ deficit oĩs caro cum ſi in-
cõprehenſibilis. vt in ꝯcilio legiẽ gñali, extra de ſum. Tri. & fi.
5 catho. c. j. †Sed quis in operib. hominũ nil fiat adeo boñ, aut
licitũ, cui non poſsit aliqua pnicies irrogari, vt ſatis pꝫ colli-
gi 23. q. 5. de occidẽdis. in ſi. Nam idem pr, q creauit [illegible] ip-
ſe creauit & culicem, vt 23. q. 4. qui ſim carnem. Tñ q̃a inge-
niolum meum aliter ad culmen non põt peruenire veritatis,
niſi hoc alterius eraſerit lima prauitatis. vt ſm Greg. tranſum-
ptiue ſcribitur 7. q. j. §. cum autem. iuxta prin. [illegible] ſilẽtij clau
ſtra recludi neſcimus. 7. q. j. ibi, adunati ad campum certami-
nis ꝯfidenter accedo: vbi certorum patrum ſententiis ſeu op-
poſitionib. defenſabor, confidens q liber tanto ſit gratior, &
acceptior, quãto oĩum pene Doctorum aſſtipulationib. ꝯſtat
6 eſſe floridior. ᵃ†Quem ſi quidem clpum ad vrę paternitatis
gloriam diſpoſui Decretorum ROSARIVM nũcupare:
vt ſicut roſa inter cęteros flores obtinet principatum: ſic no-
ſter certaminis campus pręeminet inter alia opuſcula com-
poſita a Modernis, in quo ſuperfluitatibus [illegible] radicitus gra-
num diſcutitur à palea, vinum à fęce defęcabitur, & colorũ
ſeu nominum ſchematib. non [illegible] meo indicio ſola veri-
tatis medulla, cuius eſt amica ſimplicitas, cõtinetur. Dicamus
ergo, Principio noſtro ſit pręſens Virgo Maria, cui principio,
medio, atq; fini, adſit & contineat Petrus Vicarius Ieſu Chri-
ſti. Eſtote ergo memores honeſtatis veſtræ, & mei aliqualis
veſtri Capellani, vt per hęc & alia bona quę feceritis in hac
vita, in cœlo poſitis cum Angelis collocari, inter quos in fu-
d turo iudicio vos requiram, Amen. ᵈ hoc enim verata eſt, ſine
erit. de conſec. diſtin. 2. reuera. in fine.

ADDITIONES.

a ¶Superædificari. Adde c. veniẽs de ſaby. nõ bap. gl. fi. in c. vbi ſunt fides. 24. q. 3. gl. in verbo, fundamẽtũ. j. c[illegible] de ſum. Tri. & ſunt verba originalia j. ad Cor. 3.
b ¶Quatuor fluminibus paradiſi. Adde c. canones. 19. diſt. & ſunt verba originalia Geneſ. 2.
c ¶Ex ſcripturis. Adde c. hæreſis. 24. q. 3. c. nec mirum. 26. q. 5. c. Marchiani. [illegible] in fi. ideo obijcitur. 1. q. 4.
d ¶Amen. Adde gl. in c. & ſi Chriſtus. de iureiu. Archi. in c. [illegible]

hibitum, niſi conſuetudo eſſet contraria in aliqua eccleſia. & hoc ipſe no. in ſua ſum. ti. de pœn. & re. §. ſpecies pœnitētiæ, &c. & idem no. in ſum. Gof. e. ti. §. publica pœnitentia. ſed iſta litera & ēt litera rubra huius. ca. vī cōtraria, & qđ no. 71. diſt. primatus. extra de offi. ord. cōquerente. & de excel. plat. accedētibus. ſed ſm Hu. q dicit, q nō dēt aliqs ire ſine literis ſui epi, cōgruē intelligitur, q non dēt ire ad ſuſcipiendum ſcſa vel ordines. &
a hoc ipſe no. in pœ. c. primatus. · & q ſacerdos talem pœnitentiā imponere poſſit, nō vī niſi hēēt ab epiſcopo poteſtatē, qa in huiuſmodi criminibus eſt ad epm recurrendū, & hęc opinio approbatur in Repertorio Guil. Durā. vbi tractat de pœn. & rem. §. ſequitur videre. pro quibus ibi videre poteris. ¶ In glo. C. de eden. in fi. Adde, de hoc no. ꝭ. 8. q. vlt. c. 1. in prin.

ADDITIO.

a ¶C. primatus. Vide extrauа. Boni. 8. quę incipit, inuenctę.

FVcare. Quā clerici aſpectū non reſpiciunt mulierū, & mulieres p fucū clericos alliciunt ad aſpectū, ideo poſtq egit de ſpectaculis clericorum, ſubdit de fuco mulierū, & incipit hic 12. pars diſ. in qua dr, q nullus dēt ponere vnguentū in faciē, nec ligaturas in aures. ¶ Figmētis. i. coloribus fictitijs. ¶ Appareat. i. vir, ſiue maritus. ¶ Quibus ſolis, quia eas oportet cogitare quō eis placeant, vt ccōuerſo. extra de cler. cōiug. diuerſis. ¶ Execranda. ver. ¶ Superſtitio. i. ligaturæ. hęc ſiunt ad ſuperſtitionē. ¶ Inaures. ſic 26. q. 2. ca. illud. verſ. ſicut. & eſt vna pars. ¶ In gl. 1. a iuris. ibi, ¶ Extricatas. Adde. i. adinuicem ſeparatas, ſm Accur.

DE ſpiritu. Hic incipit 13. pars diſt. in qua dr, q a ſpiritu ſancto oīa pficiuntur, & ſine illo nullū bonū. & ideo Gratianus poſuit in fine iſta duo c. de ſpiritu ſancto, vt etiam reprobaret quoſdam hęreticos, qui dicunt, q ſpiritusſanctus non procedit a filio, q male
a dicunt. Io. de. · ¶ In euangelio Io. 16. & 18. ¶ Chriſtus eſt. Io. 14. Deniq. verſ. ¶ Alia expoſitio euāgelij. ¶ Annunciabit. Io. 16. ¶ In gl. cum oīa. in fi. Adde, dic planius cum tria ſint, circa quę verſatur eccleſiaſticę religionis conditio. ſ. miniſteria officiorū, negocia rerū, ſcſa ſpiritualium, ſm hanc triformitatē Gratia. operis ſui ſeriē diuidēs in nouiſſima de ſcſis pdocuit, & cū oīa ſcſa in virtute ſpiritusſancti perficiantur, non rite ipſa ſcſa miniſtrarētur, ſi in ſpiritusſancti, &c. vt dicit gl. iō oīum ſcſorū reſeratis arcanis, de ſpirituſancto duo c. adiūgit, vt opere ſuo feliciter cōſummato in ſpiritusſancti benedictione, felicius huius laborioſi operis quærat requiem & gloriam ſempiternam.

ADDITIO.

a ¶Ioan. de. Adde, vt in ſymbolo Athanaſij incipiente, quicunque vult ſaluus eſſe. & in credo in Deum patrem.

SAluator. ¶ Veritas. Io. 14. & 16. ¶ Loquetur. ſpiritusſanctus. ¶ Voluntate & opere. ꝭ. e. diſt. in c. fi. ¶ Et amplius. ver. ¶ Veritatis. i. Chriſti. ꝭ. c. prox. vel quia docet veritatē. ¶ Dicere. 2. pars. ¶ Incorporalium. i. ſpirituū, qui impropriē dīr loqui. ¶ Digni ſunt. ꝭ. e. diſt. 2. ſemel. ¶ Si quid. ver. ¶ Manans. i. procedens. ¶ Scriptū eſt. Io. 6. ¶ Audit. a patre & filio. ¶ Audito. a patre. ¶ Alibi. Io. 6. ¶ Facientem. nam inſeparabilia ſunt opera Trinitatis. ꝭ. e. diſt. 1. c. vlt. & dic
a vt no. ꝭ. c. c. j. in prin. in gl. per hoc, &c. · ¶ In gl. ſicut. ibi, ¶ Per alia. Adde, dic vt no. 1. q. 2. nullus poteſt.

ADDITIO.

a ¶Per hoc, &c. Adde, & in comprehenſibilia propter eorum excellētiam reſpectu intellectus noſtri. nam facta & verba Chriſti non ſunt hominis tm̄ ſed Dei. Quia illa humanitas erat organum diuinitatis, ideo non poſſunt ad plenum ab hominibus explicari, aut comprehendi. Quod patet ex hoc, q a principio multa cœperunt ſancti & Doctores libros ſcribere, ad explanationē verborum & factorum Chriſti: & adhuc ad plenum non ſunt diſſoluta, imo ſi mundus duraret per mille milia annorū, & ſemper ſcriberentur libri, non elucidarentur ad plenum, quia vt ſæpius dictum eſt, incomprehenſibilia ſunt eius opera & inueſtigabiles viæ eius, vt dicit Nic. de Lyra ſuper vl. c. euāgelij Io. in fi. vbi dicit Io. ſunt autē & alia multa, q fecit Deus, q ſi ſcribantur p ſingula nec ipſum arbitror mundum capere poſſe eos, qui ſcribēdi ſunt, libros. Et ideo debemus ſubiugare & captiuare mentem & intellectum noſtrū, & obſeruare eius mandata, & ei aſſentiemus p fidem, q eſt in enigmate, tandem veniamus ad contemplan. facie ad faciem ipſum Chriſtum ſaluatorem noſtrum, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat, in ſecula ſeculorū. Cui laus & gloria. Petrus A. Dog. Tre.

REuerende pater, Nouit veſtra prudētia graphicē ſcriptū eſſe, omnia quęcunq; facitis, in verbo, aut in opere dñi noſtri Ieſu Chriſti facite, gratias agentes Deo, vt hęc elicitur Act. 18. & tranſumptiuē ſcribuntur 26. q. 5. non licet. & q. 7. nō obſeruetis. in fi. ad idem C. de offi. Præfec. Aphri. l. in nomine. nā in ipſo viuimus & mouemur & ſumus, vt leg. in d. c. non obſeruetis, & ab ipſo omne donū optimū & perfectum legitur deſcendiſſe, vt j. q. 2. q pio. iuxta prin. ob quod eidem, vt vniuerſaliter influenti ſunt gratiæ referēdæ. alias ſi quis aſcribere attentauerit ſuæ prudentiæ ingenio, quæ poſſideret in penuriā, maledictus erit, vt dicit Hier. ſuper Malach. hr̄ 10. q. 1. reuertimini. ad fi. infinitas igitur benedictionis gratias iam Deo patri refero ſicut poſſum, qui p coæternum filium ſuum in ſpiritusſancti gratia preſens opus ex multis & diuerſorum teſauris elaboratum atque contextum, licēt per annorum multorum curricula, currente millēſimo 300. indictione 13. de menſe Ianuarij, in feſto illius, de quo p Auguſtinum ſcriptum hr̄: proſtratus eſt, vt cęcaretur, & cęcatus eſt, vt mutaretur, mutatus eſt, vt mitteretur, & miſſus eſt, vt qualia fecerat in errore, talia in fide pateretur. 23. q. 5. diſplicear. ad fi. tamen vſq. perduxit ad ſui gloriam & honorem, nec non veſtrę paternitatis memoriam ſempiternam, & vt eſſet mordicatio eorū, de quibus dicit Apoſtolus ad Phil. 2. & hr̄ in canone 8. q. 1. ſunt in eccleſia, quę ſua tm̄ quęrentes, non quæ veritati cohęrent: dum aliqua exprimenda, cum diuini numinis hoc volumen decretorum a principio fuerit gloſſatum iuxta ſua tempora plenē & perfectē, tam ſcriptorum vitio, q illorum, qui non intellexerunt ſm q Hu. Lau. Io. in ſuis gloſulis poſuerunt, ex quorum dictis gloſſæ quę ordinariæ nuncupantur cōtextæ fuerunt, ipſe communis apparatus corruptus habebatur in maxima ſui parte, cum alibi ſignarentur ipſę gloſſę, q requirat veritas textualis, cum etiam alij errores inſerti fuerint aliter, q ſe habuerit intentio componentis circa ipſius reformationem, etiam cum omnipotentis auxilio diutius laboraui. vnde ſi aliquæ additiones in opere ſignantur ſuper aliquas gloſſas cōes, quæ aliter habebantur, q hic continetur, hoc eſt ſm rei veritatem, ſicut debet eſſe & nō ſicut ſe hēt cōis corruptio prędictorum. ſi ea, quæ in hoc opere ſunt tranſcripta, mētis oculis non liuore intueantur, hic paruulus ſuauius lactabitur, hic adultus vberius cibabitur, hic perfectus affluētius delectabitur, & ideo de tam bono compoſito gratiarū referet actiones, pro quibus omnibus vos pater & oēs fratres & ſocij mei ſcholaſtici, qui fragratis ex deſiderio regni Dei hoc ſolū mihi rependatis. imo ex diuina gratia acquiratis quatenus veſtris orationibus eleemoſynis cęteriſque ſpiritualibus auxilijs adiutus, omniumque meorum percepta venia peccatorum vobiſcum ad ęterna valeam gaudia peruenire. vbi iā reuelata facie illa vera & coęterna pfruamur ſapientia cū pře & filio & ſancto ſpiritu p infinita ſecula ſeculorū, Amē. Valeat veſtra paternitas quātum placet.

Finis Commentariorum Archidiaconi, ſiue Roſarij, ſuper Decreto.

Series chartarum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii KK Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz.

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee.

Omnes ſunt quaterniones, pręter Eee, quinterniones.

VENETIIS. APVD IVNTAS.

M D LXXVII.

·L·
·A·